

A MEGVALÓSÍTÁSOK ÜNNEPE

Az 1944. augusztus 23-i történelmi aktus betetőzése volt azoknak a hősies küzdelmeknek, amelyeket a román nép vívott a fasizmus, az idegen elnyomás és hatalom ellen. Ez az esemény egy mély forradalmi változásnak nyitott utat és meghatározta az utána következő évek új rendszerét hazánkban. Éppen ezért augusztus 23-át, mint a román nép nagy nemzeti ünnepét a legmélyebb érzésekkel és szeretettel fogadjuk, újabb és újabb eredményekkel és megvalósításokkal köszöntjük.

A romániai nemzeti és társadalmi, antifasiszta és antiimperialista fegyveres felkelésnek, amely az ország hitleri háborúból való kilépését és az Egyesült Nemzetekhez való csatlakozást eredményezte, rendkívül jelentős következménye volt a háború további alakulására, katonai, gazdasági és politikai szempontból egyaránt. Hozzávetőleg 200 nappal hozta közelebb a náci Németország bukását, illetve a háború végét és a román hadsereg a szovjet hadsereg oldalán részt vett Magyarország, Csehszlovákia és Ausztria felszabadításában.

1944. augusztus 23, amint azt Nicolae Ceaușescu államelnök is értékelte, „az egész román nép akaratának eredménye volt, a széles néptömegek és a munkásosztály hősi forradalmi akciója, az összes demokratikus és antifasiszta erők egyesülésének következménye“. A nemzeti és társadalmi forradalom győzelme egyben egy új történelmi korszak kezdetét is jelentette. A széles néptömegek a történelemben először, saját kezükbe véve sorsuk irányítását, lendületes módon indultak el az új szocialista rend építése megvalósításának útján.

Az 1944. augusztus 23 óta eltelt több mint 40 esztendő alatt a román nép életében radikális változások történtek politikai, gazdasági és társadalmi téren egyaránt. Az ország ma egy fejlődésben levő, saját sorsát, jövőjét alakító, szabadságon és nemzeti méltóságon alapuló társadalom képét mutatja.

A több, mint 40 esztendő nagy megvalósításaiból is kiemelkednek a legutóbbi két évtized nagyszerű eredményei.

A számok akkor válnak beszédessé, sokatmondókká, ha közöttük összehasonlítást teszünk, ha általuk kimutatjuk azt, hogy mi volt hazánkban a felszabadulás előtt és mi van most. A román ipari termelés jelenleg 103-szor nagyobb, mint 1945-ben. A kohászat ipari termelése 100-szoros, a gépgyártóiparé 400-szoros, a vegyi ipar termelése 1000-szerese az 1945. évinek. A mezőgazdaságban 7-szer nagyobb a termelés, mint 1945-ben.

Az ipari és mezőgazdasági termelés növekedése lehetővé tette Románia részvételét a nemzetközi gazdasági munkamegosztásban és cserében.

Országunk jelenleg 150 országgal tart fenn gazdasági, kereskedelmi és együttműködési kapcsolatot, szemben az 1945. évvel, amikor ez a kapcsolat csupán 17 országra terjedt ki.

A lakásépítés terén lehetővé vált, hogy ma Románia lakosságának 80 százaléka új lakásban lakik.

Az egészségügyben elért megvalósításokat tekintve, amíg 1945-ben Romániában az orvosok száma 10 600 volt, ma számuk megközelíti a 45 000-et. Az orvosi rendelők száma 1901-ről 5712-re, a szülőotthonoké 6-ról 190-re emelkedett, 101 új kórház épült, az általános életkor pedig, amely 1945-ben 50 év volt, ma 70 év lett.

A felszabadulás utáni gazdasági fejlődés nagy mértékben kedvezett az oktatás, a tudományok, a művészetek, a kultúra fejlődésének is. Románia a felszabadulás előtt az írástudatlanság súlyos problémájával küzdött. Ma viszont a fejlett oktatási hálózattal rendelkező országok sorai között van nyilvántartva. Az 1974—1975-ös tanévben bevezették az ingyenes és kötelező 10 osztályos oktatást. A tanítás minden fokán, az ifjak sokoldalú képzése érdekében, az elméleti oktatás mellett bevezették a gyakorlati képzést is.

A nagyjelentőségű megvalósításokkal összhangban a Nagy Nemzetgyűlés 1965. augusztus 21-én megszavazta Románia Szocialista Köztársaság új alkotmányát, mely szentesítette a szocialista építés teljes győzelmét hazánkban.

A felszabadulás utáni időszaknak egy igen lényeges eredménye a nemzetiségi kérdés megoldása: a nemzetiségi és faji egyenlőtlenség teljes felszámolása hazánkban. Az utolsó két évtized alatt különös figyelem fordítódott az ország egész területének arányos fejlesztésére, a gazdasági egységek, az egészségügyi és kulturális létesítmények kiegyensúlyozott elhelyezésére. Ezeknek az éveknek kiemelkedő gazdasági megvalósításai közül megemlítjük: a vaskapui vízierőmű-rendszer, a Duna—Fekete-tengeri csatorna, a bukaresti földalatti, az Olteit autógyár, a galaci és a călărăși-i acélművek, a pitești-i és midia—návodari vegyi gyárak, a tulceai és mangáliai hajógyárak stb. építését.

Augusztus 23-a nemzetközi síkon is gyökeres változásokat hozott az országra nézve. Ma a világon Románia jól megérdemelt hírnévnek örvend, melyet következetes békepolitikájával és az összes országok és népek iránti baráti és kölcsönös együttműködési álláspontjával érdemelt ki. Különösen az utóbbi 20 évben, amióta az ország élén Nicolae Ceaușescu államelnök áll, Románia cselekvőleg jelen van a nemzetközi élet minden területén, következetesen küzd napjaink legégetőbb problémáinak megoldásáért, a béke és a leszerelés, különösképpen a nukleáris leszerelés megvalósításáért, a más országok belügyeibe való be nem avatkozás érvényesítéséért, az erőszak és erőszakkal való fenyegetés ellen, valamint egy új gazdasági világrend megteremtéséért.

Az ország életében bekövetkezett alapvető változások eredményeként hazánkban az egyházak és vallásfelekezetek között egészséges, megértésen, együttműködésen és egyenlőségen alapuló légkör alakult ki. Az Unitárius Egyház is Szervezeti Szabályzata alapján szabadon hitelveinek és hagyományainak szellemében tölti be hivatását az Isten és ember szolgálatában. Részt vesz a hazai és külföldi ökumenikus mozgalmakban, és a többi egyházakkal együtt a béke megvédéséért és leszereléséért folytatott küzdelemben.

Mindezek arra köteleznek, hogy egyházunk hívei és lelkészei, a többi egyházakkal együtt tisztelettel emlékezzünk a felszabadulást jelentő augusztusi eseményekre és azokra a hősökre, akik életüket áldozták boldog és békés jelenünkért.

TÁVIRAT

ÖXCELLENCIÁJA NICOLAE CEAUȘESCU ÚRNAK ROMÁNIA SZOCIALISTA KÖZTÁRSASÁG ELNÖKÉNEK

Igen tisztelt elnök úr!

A romániai egyházak vezetői és képviselői nemzetközi egyházi és vallásos szervezetek részvételével 1985. szeptember 16, 17 és 18-án Bukarestben leszerelési és békeértekezletet tartottak „A béke ma földünk életét jelenti“ tárgykörrel. A résztvevők nagyra értékelik azt a tevékenységet, melyet Ön, igen tisztelt és szeretett Nicolae Ceaușescu államelnök úr, az elmúlt két évtizedben országunk élén odaadással és hazafias lelkesedéssel kifejtett, hazánknak a haladás és civilizáció egyre magasabb csúcsaira emeléséért, a béke és az élet megvédéséért a földön, az általános és elsősorban a nukleáris leszerelésért, az emberek és a világ népei közötti együttműködésért, egyetértésért.

Az Ön javaslatai, kezdeményezései és tettei napjaink legfontosabb kérdéseivel és az emberiség békéjével kapcsolatban hirnevet, tiszteletet és megbecsülést szereztek Önnek. A békeszerető népek, a haladó erők nagyra értékelik azt az energiát és következetességet, mellyel Ön sikra száll a feszültségek és a válsághelyzetek felszámolásáért, az erőpolitika megdöntéséért, a vitás kérdések tárgyalásos megoldásáért, a gyengénfejllettség felszámolásáért valamint egy új nemzetközi gazdasági rend bevezetéséért.

Románia ma egy tekintélyes, szabad és független országgént jelenik meg a világ színe előtt, és egyre keményebben harcol a béke és a haladás nagyszerű ügyéért, valamennyi ember és nép élethez, békéhez való jogának biztosításáért. Hazánk csökkentette katonai kiadásait azért, hogy többet fordíthasson az ország gazdasági-társadalmi fejlesztésére, a tanügyre, a tudományra és a kultúrára.

Az Ön legújabb, ragyogó kezdeményezése, mely a Szocialista Demokrácia és Egység Frontja leszerelési és békefelhívásában konkrétizálódik, és melyet ez a szerv az összes európai, egyesült államokbeli és kanadai pártokhoz, demokratikus szervezetekhez valamint ezen országok népeihez intézett, ismételten kifejezésre juttatja népünk egységes elhatározását, hogy együttműködjék minden országgal és néppel a fegyverkezési verseny megállításáért, az úrfegyverkezés megelőzéséért, a világon egy kölcsönös bizalmon alapuló biztonságos és békés együttműködési légkör megteremtéséért.

Azzal a meggyőződéssel, hogy az Ön ésszerűsége és tisztánlátásra irányuló lelkes biztatásai, a minden országhoz és néphez szóló — elsősorban nukleáris — leszerelési felhívásai az egyetlen lehetőséget képc-

zik a béke megmentésére, vallásos meggyőződésünk talajáról kiindulva, mint a romániai egyházak vezetői és képviselői, valamint tisztelt külföldi vendégeink, felhívást intéztünk az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez, a nemzetközi vallásos szervezetekhez és az egyházakhoz azért, hogy mozgósítsák a haladó erőket, a jóakarató embereket, egységes cselekedetre a fegyverkezési verseny megállításáért, a nukleáris veszély elhárításáért, a békéért és a népek közötti egyetértésért.

Magasfokú felelősségük tudatában, kifejezve hálaérzésüket a szabad vallásgyakorlási feltételekért, a romániai egyházak vezetői és képviselői, közvetítve híveik egyhangú akaratát, hazánk minden polgárával egyetértve, az Ön példáját követve ismét megfogadják, hogy teljes odaadással vesznek részt Románia felvirágoztatásában az együttműködési, kölcsönös megbecsülési légkör kialakításában a világon, a béke győzelemre juttatásában, mely ma egyben földünk életét is jelenti.

Bukarest, 1985. szeptember 16—18.

A romániai egyházak leszerelési és békeértekezlete

FELHÍVÁS

valamennyi egyházhoz és vallásos szervezethez

A romániai egyházakat nagymértékben foglalkoztatja az élet védelme földünkön, és aggódnak a fegyverkezési verseny rendkívüli fokozódásáért. Eppen ezért 1985. szeptember 16, 17 és 18-án Bukarestben nagyszabású béke és leszerelési értekezletet tartottak, melyen számos külföldi egyházi személyiség is részt vett.

Felelősséggel és éleslátással elemezve a mai nemzetközi helyzetet, a résztvevők megállapították, hogy az emberiség válaszúthoz érkezett. Hosszú története során még nem volt soha ilyen nehéz helyzetben, amikor számos bonyolult kérdést kell megoldania, a gazdasági, politikai és katonai viszonyok viharai sújtják, félelmet és az emberiség soraiban bizalmatlanságot okozó megpróbáltatásokat kell kiállnia. Ezt a gyötrelmes helyzetet állandósítja és fokozza az észnélküli fegyverkezési hajsza, és elsősorban a nukleáris fegyverek felhalmozása, egyre nagyobb összegek biztosítása különböző országok költségvetésében a fegyverek tökéletesítésére, a csapatlétszámok növelésére, újabb atomfegyverek elhelyezésére Európában, valamint az úrfegyverkezés.

A fegyverkezési verseny hatalmas anyagi és emberi erőforrásokat térít el eredeti rendeltetésüktől, elpazarolja azokat, súlyosan befolyásolja a világgazdaságot, hátrányosan érinti az országok fejlődését, módosítja az értékcsere nagyságát és irányát, fékezi az országok közötti együttműködést, akadályozza egy méltányosabb alapokra helyezett nemzetközi gazdasági rend bevezetését. A fegyverkezési verseny egyben fenntartója és ösztönzője az országok közötti erőszak használatának, az erőszakkal való fenyegetésnek, fokozza az országok és népek közötti feszültséget, újabb válsághelyzeteket teremt, aláássa a békét és a nemzetközi biztonságot. A nukleáris fegyverkezés fokozza egy újabb világháború bekövetkeztének

veszélyét, mely a mai körülmények között elkerülhetetlenül világkatasztrófához vezetne, megsemmisítené az emberi civilizáció vívmányait és magát az életet. Az úrfegyverkezési tervek kezdeményezése és megvalósítása méginkább súlyosbítja a bizonytalanságot és a nemzetközi feszültséget, elősegíti a fegyverkezési verseny további fokozódását, növeli az emberi létre elképzelhetetlenül súlyos következményekkel járó atomháború kitörésének veszélyét.

Ebben a helyzetben korunk alapvető kérdése a fegyverkezési verseny megállítása, konkrét leszerelési és elsősorban nukleáris leszerelési intézkedések foganatosítása. Ez rávilágít a népek, a haladó erők filozófiai, politikai és vallásos meggyőződésétől függetlenül minden jóakarató ember szerepére, akik most még inkább, mint bármikor, össze kell, hogy fogjanak és küzdjenek a háborús veszély elhárításáért, a bizalom, az enyhülés, együttműködés és a béke meghonosításáért.

A román nép következetesen békét akar. Történelme folyamán ezt sokszor kifejezte, és ma méginkább kifejezésre juttatja szilárd elhatározását, hogy mindent megtegyen egy igazságosabb, jobb, fegyver- és háborúmentes világért, az élethez, szabad és békés munkához való alapvető jog érvényesítéséért.

Nicolae Ceaușescu államelnök nagyszerű kezdeményezéseivel és javasolataival Románia széleskörű rokonszenvet vívott ki magának, mint olyan országot, mely töretlenül küzd a világbéke ügyéért, az országok közötti viszályok és nézeteltérések kedvező, békés-tárgyalásos megoldásáért, a háború végleges elhárításáért.

A Nicolae Ceaușescu államelnök által indítványozott új román békekezdeményezés, a Szocialista Demokrácia és Egység Frontja leszerelési és békefelhívása ismételten kifejezi a román nép békés élet iránti vágyát, és azt az óhaját, hogy más népekkel együtt küzdeni kíván a fegyverkezési hajtsza megállításáért, a leszerelés megvalósításáért az élet és a béke védelméért.

A romániai egyházak csatlakoztak a Szocialista Demokrácia és Egység Frontja leszerelési és békefelhívásához, és az egész román néppel együtt lelkiismereti kérdésnek tekintik részvételüket a leszerelés és a világbéke megmentésének ügyében a maguk sajátos lehetőségeivel és eszközeivel.

A romániai egyházak hitfelfogásuknak megfelelően hivatásuknak és szent kötelességüknek tekintik a béke védelmét, amely napjainkban az élet védelmét jelenti, szilárdan elhatározták: meghoznak minden áldozatot, hogy a nemzetközi politikában győzedelmeskedjék az értelem; az emberiség léthez, szabad és méltó élethez, békéhez, szellemi és anyagi fejlődéséhez való jogát alaptételnek tekintik.

Minden egyházhoz és nemzetközi vallásos szervezethez azzal a meleg felhívással fordulunk, hogy egyesítsük erőnket, tegyünk még többet a békéért, a nemzetközi megértésért és együttműködésért, a nukleáris háború veszélyének elhárításáért, mely magát az életet fenyegeti.

Az emberiség nemes vágyaihoz csatlakozva tudatában vagyunk Isten és az emberek előtti felelősségünknek. Ezért felhívásunkat küldjük az Egyesült Nemzetek Szervezete minden tagországához, magához e nemzetközi fórumhoz: tegyen meg mindent, mozgósítsa a népeket, a döntő politikai tényezőket a leszerelési és békeharcra, egy igazságosabb és jobb világért, melyben minden nép szabadon és függetlenül fejlődhet.

Kérjük a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok vezetőit, te-

gyenek meg mindent, hogy a genfi atom- és űrfegyverkezés-korlátozási tárgyalások megfelelő eredményekkel záruljanak az európai rakétatelepítések, a csapatok teljes kivonása, az atomkísérletek és űrfegyverkezés beszüntetése terén.

Kérünk minden államot, hogy kezdeményezze a katonai költségek befagyasztását, fokozatos csökkentését, ugyanezt a csapatlétszámokkal kapcsolatban, és a felszabaduló összegeket fordítsák a gazdasági és társadalmi élet fellendítésére, a szegény országok segítésére, a föld termékennyé tételére, nem pedig a pusztításra.

Egyesítsük akaratainkat minden jóhiszemű ember akaratával, közös cselekedettel érvük el, hogy a kardokból ekét kovácsoljanak, a béke és megértés uralkodjék a földön, mert csak békében élvezhetik az emberek az élet örömeit.

Bukarest, 1985. szeptember 16—18.

A romániai egyházak leszerelési és békeértekezlete

A BÉKE FÖLDÜNK ÉLETÉT JELENTI

Szeptember 16—18. között ülésezett Bukarestben a romániai egyházak III. leszerelési és békeértekezlete. A rendezők egy sokatmondó szimbolikus grafikát választottak az értekezlet jelvényéül: kék mezőben két fölfelé kitérő kéz, melyek közül a felszálló fehér galamb az olajággal jelképezi a magasratörő emberi békevágyat.

A leszerelési és békeértekezleten több mint háromezren vettek részt a hazai egyházak, nemzetközi vallásos szervezetek és külföldi egyházak képviselőiben. Köztük voltak: metropoliták, érsekek, püspökök, püspök-helyettesek, főgondnokok, teológiai intézetek rektorai és tanárai, egyházi tanácsosok, esperesek, az egyházi lapok szerkesztői, lelkészek, szerzetesek és apácák és más vezető egyházi személyek.

Egyházunk részéről részt vett dr. Kovács Lajos püspök, dr. Erdő János főjegyző, dr. Szabó Árpád teológiai tanár, Mikó Lőrinc egyházi tanácsos, Benedek Sándor, Kolcsár Sándor, Báró József és Gál Jenő esperesek.

Tizenkét külföldi országból és nyolc nemzetközi egyházi szervezet részéről mintegy 25-ön vettek részt az értekezleten. Egyházunk meghívottjaként eljött Diether Gehrman, az IARF főtájkára.

Az értekezletet a Bukarest szálloda konferencia-termeiben rendezték. Itt szállásolták el a résztvevőket is.

Az értekezlet főtémája: „A béke földünk életét jelenti“ volt.

A megnyitó rövid áhítattal kezdődött, mely után az elnöki asztalnál helyet foglalt dr. Iustin Moisescu, a Román Ortodox Egyház pátriárkája, és a hazai felekezetek vezetői, köztük dr. Kovács Lajos püspök.

Megnyitó beszédében dr. Iustin Moisescu pátriárka rámutatott arra, hogy a vallásos emberek és lelkészek milyen aggodalommal tekintik a fegyverkezési hajszára nyomán az utóbbi időben kialakult feszült nemzet-